

Årsrapport Karmøy RG 2005

Arnt Kvinnesland

Summary. 11 active members of Karmøy Ringing Group ringed a total of 11429 birds during the year. Our 32nd season resulted in 3864 pulli (34 %) and 7565 adults. 101 species were ringed, no new to the ringing list.

The highest pulli numbers ever were reached for 12 species, on top: Nuthatch *Sitta europea* (175), Lapwing *Vanellus vanellus* (95), Marsh Tit *Parus palustris* (84) and Cormorant *Phalacrocorax carbo* (62). Interestingly we also reached all times high for White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla*, Stonechat *Saxicola torquata* and Red-backed Shrike *Lanius collurio*. Many seabirds had a fairly good breeding season despite negative reports from other parts of the west coast of Norway. Efforts in reducing the feral mink population in the tern colonies in Karmøy resulted in a higher survival rate for the chicks than last year. The recently established Cormorant colony in the Boknafjorden is still increasing, and the Fulmar *Fulmarus glacialis* is extending its breeding range in the region.

Catches of full-grown birds on autumn migration turned out to give the best season ever for Goldcrest *Regulus regulus* (1526) and Blackcap *Sylvia atricapilla* (418). Six Yellow-browed Warblers *Phylloscopus inornatus* is the highest number at Blikshavn netting site since 1988.

The recovery highlight of 2005: A Redwing *Turdus iliacus* with Rumanian ring controlled at Blikshavn on October the 16th. No ringing information is received yet.

Mannskap og prosjekter

Karmøy Ringmerkinggruppe bestod av 11 aktive medlemmer i 2005. Følgende hadde A-lisens: Frank Bergtun, Oskar K. Bjørnstad, Dag Fjeldstad, Stein Folkedal, Arnt Kvinnesland, Einar Selvåg, Jarl A. Skrunes, Frank Steinkjellå, Thom Ole Vedø, Svein Otto Alne og Morten Skår. To hadde B-lisens: Hans Inge Hansen og Dag Brynjelsen. Vi har etter hvert fått til en god fordeling av feltarbeidet med spesialisering på arter og merkeområder. De fleste merkingene ble også i år utført i Karmøy og Tysvær, men spredt pullus-merking foregikk i flere kommuner på Haugalandet: Bokn, Vindafjord, Sveio, Haugesund, Ølen og Etne.

Med flere folk i sving enn sist år, ble resultatet for ungemerkingen forbedret for mange arter. Det ble satset ekstra på *terner*, og i forhold til hva som er rapportert fra andre deler av Vestlandet, hadde de en brukbar sesong i vårt distrikt. *Havørn-prosjektet* gav god uttelling. *Fargemerking* ble gjennomført for gråhegre og de store måkene. Alle sjøfuglreservatene i Karmøy og Tysvær med hekkende fugl, ble besøkt og et begrenset antall fugler merket. *Fuglekassefeltene* i Tysvær gav nye merkerekorder for spettmeis og løvmeis. Økende problem med mår, resulterte i en liten nedgang i kattugle-tallene. På Karmøy måtte meisemerkingen oppgis i flere av feltene, fordi måren gjorde reint bord. Merking i utvalgte områder av Karmøys *lyngheier* fortsatte fra tidligere år, mens innsatsen på enkeltarter som tjeld og vipe i *jordbrukslandskapet* ble intensivert.

Nettfangsten på Karmøy fortsatte etter fast mønster på Blikshavn. Utpå høsten ble fangst forsøkt på to nye lokaliteter, Skår og Syre. På sistnevnte sted finnes en takrørsump som gav lovende resultater. Så ulike arter som trekryper, svarstrupe og gulspurv havnet i netta i sivskogen. Mesteparten av voksenfugl-merkingen i Tysvær skjedde på Våra og Håland. *Nettfangsten* som ble satt i gang i Beiningen, SØ-Karmøy, i fjor, ble ikke videreført, og

merkingen på Matland ble avsluttet. Det ble ikke satset på vadefuglfangst i år, også havsvalene fikk fly forbi i fred.

Oppsummering av resultater

Totalt ble det merket 11429 fugler i 2005, godt over to tusen flere enn året før. Det ble imidlertid ikke merket noen nye arter for gruppa. Andel merkte unger steg fra 25% til 34% av totalen. 3864 unger fikk ring, og vi må tilbake til 1999 for å finne et høyere antall. Bak fremgangen ligger først og fremst en økning i antall aktive merkere, men et brukbart sjøfuglår, jevn innsats på kassehekkende arter og ekstra tidsbruk på enkeltarter som låvesvale, løvsanger og vipe, er med på å løfte merketallene forbi fjoråret. Tilbake til 90-tallet må en også for å finne høyere tall for voksenaldermerkingen. 7565 adulte ble utstyrt med ring. Antall merkearter ble høyt og endte på 101. Det ble satt nye årsrekorder for 12 arter under ungermerkingen. Gruppas første kull av gulsanger ble merket i Tysvær. Nye topp tall ble det for fire arter merket som voksne: kattugle, munk, fuglekonge og stillits. Totalt fikk 14 svartstruper ring, noe som også er ny årsrekord.

Rundt 300 merkinger mangler på listene våre i år pga innbrudd i bil og tjuveri av en veske med ringer og merkenotater fra vårhalvåret. Borte fra listene er derfor vårfangesten på Blikshavn, der det bl.a. ble merket en duetrost, og pullus-merkinger rundt på Karmøy av barskogsmeiser, stær og andre tidlige hekkefugler.

Ungemerkingen

Rapporter om hekkesvikt for *sjøfuglene* en rekke steder langs kysten i 2004, fikk Karmøy Ringmerkingsgruppe til å planlegge en grundig oppfølging av koloniene i vårt område av Nord-Rogaland i 2005. Vi fikk gjennomført kartlegging og opptelling av ternekoloniene i Karmøy og Tysvær. Uventet mange rødnebbterner gikk til hekking sammen med et mer normalt antall makrellterner. Sammen med naturforvalteren i Karmøy ble det gjeninnført *skuddpremie på mink*. Karmøy RG fikk jakten målretta mot de viktigste sjøfuglkoloniene. Hundre mink ble skutt eller tatt i feller før og i begynnelsen av hekketida, noe som reddet hekkesesongen for ternene. Hundrevis av unger kom på vingene og det ble satt ny merkerekord for rødnebbterne i Karmøy. Makrellterna hadde god fremgang fra 2004. I 6 av de 13 registrerte koloniene i Karmøy kom det terneunger på vingene. Fire kolonier ble med sikkerhet utryddet av mink, mens de øvrige gikk i oppløsning før eggene klektes, som følge av matknapphet eller rovfuglpredasjon. Egen rapport om mink/terneprosjektet finnes på www.ringmerking.no/krg

I Tysvær hvor det ikke ble drevet minkjakt, ble det et helsvart år for ternene. Til tross for god overvåking av koloniene, ble det ikke påvist en eneste ungfugl på vingene. Særlig trist er minkens årlige herjing med sjøfuglene i den unike skjærgården sør for Kårstø. Nord-Rogalands trolig siste par av tjuvjo fikk eggene tatt både i fjor og i år. Mink ble påvist på fersk gjerning selv på en knøttliten holme så langt ut en kan komme på sjøen i Tysvær. Storskarvkolonien som holdt til der inntil i fjor, hadde flyttet til et skjær i nærheten.

Målet om opptelling og begrenset ringmerking i *sjøfuglreservatene* i den ytre skjærgården vest av Karmøy, ble ikke nådd. Dårlig sommervær får ta mesteparten av skylda for det. Jarstein ble imidlertid besøkt to ganger, mens Ferkingstadøyane og Urter bare ble oppsøkt én gang etter fredningstidas utløp. Det er ikke lett å trekke sikre konklusjoner om hekkeresultatene på så tynt grunnlag, men noen tendenser synes klare sammenliknet med tidligere år. Generelt ble nok 2005 et produksjonsår rundt normalen for sjøfuglene i Karmøys ytre skjærgård. Noen eksempler: Det ble merket 133 unger av havhest mot 104 i 2004. Om en

går helt tilbake til 1976, finner en bare 5 år med flere merkinger av havhestunger på Ferkingstadøyane og Urter. Dessuten var antall par tilstede på Jarstein høyere enn noen gang før, og en unge ble merket her for første gang i historien!

Storskarvkolonien i Boknafjorden fortsetter å vokse og gav oss ny merkerekord på 62 pull. Toppskarven hadde derimot en dårlig sesong med lav ungeproduksjon i alle de tre koloniene i Karmøy. Teist ble for første gang merket på Jarstein; i de andre koloniene var det færre unger å finne enn i fjor. Vi fikk merket mer enn i fjor av alle måkeartene. Mest positivt var veksten i krykkjekolonien på Jarstein. Gråmåken hadde ikke noen stor sesong, og det ble faktisk merket like mye svartbak. Positivt var også hettemåkekolonien i Tjøsvollsvatnet som fikk fred til å få minst 200 unger på vingene, 56 av dem fikk ring.

Av *kassehekkende arter* ble det som vanlig merket mest kjøttmeis (504), fulgt av blåmeis (317), stær (317) og spettmeis (175). Det er verdt å merke seg at svarthvit fluesnapper først kommer på femte plass med 147 unger merket. Alle fluesnapperungene ble merket på fastlandet. Ingen hekkefunn ble gjort i kassefeltene på Karmøy, noe som er typisk når bestanden generelt er relativt lav. Interessant er det at kaia har blitt en årlig kassehekker på Karmøy, med tre unger merket i 2005. Et kull med vendehals ble merket i Vats.

Ofte som bonus under kassesjekkene, blir det funnet reir og unger av *skogsfugler*. Denne sesongen fikk bl.a. følgende arter ring: rugde, gulsanger, hagesanger, munk og bøksanger. Av troster ble det merket mest rødving (38) og svarttrost (28).

Merking i utvalgte områder av Karmøys *lynghieier* fortsatte fra tidligere år og resulterte bl.a. i ny årsrekord for tornskate og nest beste år for svartstrupe. 130 løvsanger-unger er det tredje beste året for arten og antall merkte buskskvetter ble mer enn doblet fra fjoråret. Både brunsisik og tornsanger fikk flere høyere tall enn i 2004.

I *jordbrukslandskapet* ble merkingen intensivert på enkelte arter, noe som førte til nye årsrekorder for vipe og tjeld. Linerle og låvesvale hadde en dårligere sesong enn i 2004. Det samme hadde nok steinskvetten, selv om nedgangen også reflekterer lavere innsats på arten i 2005 enn foregående år. Det ble observert noen svartryggerler gjennom hele hekkesesongen, men i motsetning til i fjor ble ingen reir funnet.

Vi fikk flere *royfugler* inn på merkelistene i 2005 enn i året før. 13 havørn fikk ring, i tillegg ble kongeørn merket for andre året på rad. Hønehauken holder stand i distriktet og oppnådde nest beste resultat noen gang med 20 merkinger. Et kull med spurvehauk og et med tårnfalk ble merket på Karmøy. To kull med hubro ble begge merket på fastlandet. På Karmøy sliter arten hardt for tida og ingen av de kjente hekkeplassene vi undersøkte produserte unger. En hekking gikk dukken samtidig med at en meisekasse i nærheten ble plyndret av mår – kan det være en sammenheng?

Fargemerking ble foretatt på de store måkene. Blå ringer med hvit skrift på sildemåke (151), gråmåke (72) og svartbak (17). Ringene ble brukt på Hydro-området og Jarstein. Gråhegre ble merket for første gang på 15 år, og samtlige unger ble utstyrt med farging.

Fangst av voksenfugl

Høstenes nettfangst foregikk fra juli til november, i hovedsak på tre lokaliteter: Blikshavn og Syre i Karmøy og på Håland i Tysvær. Seint i sesongen ble det forsøkt med litt nettfangst på Skår ved Kopervik. Merking på foringsplasser foregikk for det meste i Tysvær.

Høstfangsten ble ikke like forutsigbar som i 2004. En del arter ankom invasjonstypen, slik som nøtteskrike og sidensvans, men uten at det ble særlige merketall av det. Eneste invasjonstypen med skikkelig trøkk, var fuglekongen som fikk høyeste merketall etter år 2000 på den årvisse nettlokaliteten på Blikshavn. Her ble det gode merketall og fremgang fra i fjor også for jernspurv, munk og rødvingetrost. Kontroll av en rødvingetrost med Romania-ring, tyder på en svært østlig opprinnelse for en del av fuglene som passerte i oktober. Det var en normal røgnebærhøst, men alt var spist da gråtrostene kom i enorme antall utover i november. Disse søkte føde på dyrka mark og lot seg ikke fange.

Av sjeldne østlige arter som fikk ring på Blikshavn var rosenfink, dvergspurv og gulbrynsanger – sistnevnte med sin beste høst siden 1988. Trolig var gruppas tredje varsler også av østlig opprinnelse. Andre arter i fremgang i forhold til i fjor var brunsisik, stær og sivspurv. Det ble ikke merket noen nye arter for lokaliteten, heller ingen nye årsrekorder ble satt. En grunn til dette kan være værforholdene, med mye regn og vind og ingen stabile høytrykksperioder før medio oktober da vi fikk de første frostnettene.

Dårlig ut denne høsten kom de fleste sangerne. Mest overraskende var nedgangen for gransangeren. Løvsangeren har ligget på et stabilt lavt nivå de siste 5 årene. Til sammenlikning ble det høstene 2001-2005 merket i alt 957 løvsangere i fangfeltet på Blikshavn, mens det for eksempel høsten 1988 alene ble merket 1155. Låvesvale-tallene har vist negativ trend i tre år på rad. Litt overraskende er en synkende trendens de siste årene hos rødstrupe og grønnfink. Ingen merkinger av steinskvett, gråfluesnapper og bergirisk vitner om negativ lokal bestandsutvikling. Nettfangsten på Syre resulterte i flere arter som ikke fant veien til netta på de andre lokalitetene, nemlig svarstrupe, myrsanger, hauksanger og hortulan.

Gjenfunn og kontroller

Vi mottok i alt 28 *gjenfunnsmeldinger* fra sentralen i 2005 mot 87 året før, med andre ord en kraftig nedgang. 16 fugler ble tilbakemeldt fra utlandet, noe som er bare halvparten av fjoråret. 6 fugler ble gjenfunnet innenlands og 6 lokalt (0-30 km). Vi fikk ingen tilbakemeldinger fra museet om våre rapporterte norske fremmedkontroller fra 2004 eller tidligere år.

Gruppas 16 fugler *til utlandet* fordelte seg på følgende land: Danmark (4), Storbritannia (4), Frankrike (4), Sverige (2), Nederland (1) og Spania (1). Ingen funn utenfor Europa. Noen detaljer om utenlandsfunnene: En jernspurv merket på Blikshavn 9.5.04, ble funnet død (fersk) i SV-Frankrike 30.10.04. Den er vår lengst trekkende jernspurv til nå. En 1K munk fra Erland, 5.9.04, ble kontrollert i Gibraltar 24.10.04. Vårt andre funn fra storskarv-kolonien i Boknafjorden ble gjort i Limfjorden, Danmark 25.12.04. En hønsehauk merket i reir i Tysvær 13.6.04, ble kontrollert i Halland, Sverige, 6.11 samme år. En brunsisik bekreftet kjent trekkmønster mot Ø-SØ om høsten: En 1k på Blikshavn 23.8.04 ble kontrollert ved Stockholm 6.10.04. Tre svartbaker merket som unger i Karmøy fulgte også kjent mønster ved at de ble gjenfunnet på den franske kanalkysten (2) og i Storbritannia (1).

Blant *innenlandsfunnene* kan vi nevne en stær merket som unge på Karmøy 24.5.04. Av alle steder ble den funnet ute på Rott i Sola kommune 13.7.04. En hønsehauk-unge merket på Karmøy 10.6.04, ble funnet død i Etne drøye fire måneder seinere.

Mange *fremmedkontroller* ble meldt inn i løpet av året. Blant disse fire grønnfinker merket i Danmark og en i England; alle kontrollert på foringsplasser på Karmøy relativt kort tid etter

merking. En grønnsisik kontrollert i Skudeneshavn 24.4.04 var merket i Norfolk, England to måneder tidligere. En fargemerket avosett som holdt til på Velde, Avaldsnes medio april 2004, var merket som unge i Tyskland 24.6.98. Den var sist sett nær merkestedet 5.4.01. En tjeld merket som unge på Mølen i Vestfold 25.6.03, kan ha gjort Karmøybu av seg. Feltavlesing i Tarevika 28.5.05, kan i alle fall tyde på det. En svartbak og en gråmåke var merket som pull i Mandal i henholdsvis 2004 og 2003. Ei krykkje i kolonien på Jarstein, var merket som unge på Viste i Randaberg i 2003. Av de i alt 13 registrerte norske fremmedkontroller i løpet av 2005, var ved årsslutt følgende uten merkedata: 5 blåmeis, 1 kjøttmeis og 3 fuglekonger.

I løpet av året fikk vi avlest ringer på i alt ti fugler *fra utlandet*. Ingen av disse kontrollene er besvart ennå. Det dreier seg om to tjelder og ei krykkje med britiske ringer, samt om ei hekkende krykkje på Jarstein med fransk ring og fargekoder. Videre kontrollerte vi to munker med belgisk ring under høsttrekket, en fuglekonge med Moskva-ring og, for ikke å glemme, en rødvingetrost med adresse Romania. To kvitkinngjess med fargeringer har vi heller ikke mottatt merkedata på.

Av *egenkontroller** kom antallet opp i 57, en kraftig nedgang fra 224 året før. Dette skyldes delvis at alle kontrollene fra vårfangsten på Blikshavn gikk tap (tjuveri av feltbok), samt langt lavere fangstaktivitet av fugl på vinterforing. Underlig er det likevel at det i løpet av høstfangsten ikke ble kontrollert en eneste blåmeis eller grønnfink av våre egne – arter som normalt drar tallet av egenkontroller kraftig opp. Totalt ble 23 arter med egne ringer kontrollert, med flest av løvsanger (7), kjøttmeis (7), brunsisik (6) og gråmåke (6).

To nye arter ble lagt til lista for egenkontroller: rødnebbterne og svartstrupe. Ei rødnebbterne med flygedyktig unge på Bygnes 21.7.05, var merket samme sted som unge 2.7.95. En svarstrupe merket som reirunge i Karmøy-heiene 16.6.04, hadde selv unger i reir nær fødestedet 9.5.05. Den eldste fuglen i materialet denne gangen er en sildemåke merket på Hydro i 1987 og feltavlest på Stavasanden 30.4.05. En hubro død etter kollisjon med el. ledning på Sør-Karmøy 28.1.05, var merket som unge i nærheten 15.6.1989.

* Lokale gjenfunn og egenkontroller er definert som 0-30 km mellom merke- og funnsted. Dersom det er under 3 km mellom merke- og funnsted, må det ha gått minst tre måneder mellom merking og gjenfunn for at det reknes med.

Karmøy RG
v/Arnt Kvinnesland
Blikshavn, 4280 Skudeneshavn
kr@ringmerking.no
<http://www.ringmerking.no/kr>
Tlf. 52 85 32 64